

Charles R. Cross

ŤAŽŠÍ AKO NEBO

N

CHARLES R. CROSS

ŤAŽŠÍ AKO NEBO

Preložila: Kristína Karabová

Kurt v pyžame, 1988.

FOTO © TRACY MARANDER

Charles R. Cross

**ŤAŽŠÍ
AKO NEBO**

ŽIVOTOPIS
KURTA COBAINA

Charles R. Cross
Heavier Than Heaven: A Biography of Kurt Cobain

Copyright © 2001 Charles R. Cross
Preface to the 2019 edition copyright © 2019 Charles R. Cross
Afterword to the 2019 edition copyright © 2019 Charles R. Cross
Translation © Kristína Karabová
Cover photo © 1993 by Jesse Frohman
Design & Layout © Miro Čevela
Slovak edition © 2023 by N Press, s. r. o.

Texty k skladbám Nirvany poskytla s láskavým dovolením spoločnosť EMI Virgin Songs a dedičia Kurta Cobaina.

Serve the Servants © 1993, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music; *Polly* © 1991, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music; *Even in His Youth* © 1991, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music; *Aneurysm* © 1989, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music; *Drain You* © 1991, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music; *Lounge Act* © 1991, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music; *Rape Me* © 1993, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music; *Sliver* © 1989, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music; *Heart-Shaped Box* © 1993, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music; *Milk It* © 1993, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music; *Penny Royal Tea* © 1993, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music; *Smells Like Teen Spirit* © 1991, od Nirvany, © 1991, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music/Murky Slough Music/MJ Twelve Music, spravovaná EMI Music; *You Know You're Right* © 1993, EMI Virgin Songs, Inc./The End of Music, spravovaná EMI Music. Skladby sú použité so súhlasom, všetky práva vyhradené.

Všetky písomné materiály Kurta Cobaina sú použité so súhlasom dedičov Kurta Cobaina. Všetky práva vyhradené.

ISBN 978-80-8230-220-5

PRE ASHLANDA

Obsah

Predhovor k vydaniu z roku 2019	15
Poznámka autora	23
Predslov: Ťažší ako nebo <i>New York, New York</i> <i>12. január 1992</i>	27
KAPITOLA 1	
Najprv z plného hrdla vrieska <i>Aberdeen, Washington</i> <i>február 1967 – december 1973</i>	31
KAPITOLA 2	
Nenávidím mamku, nenávidím tatka <i>Aberdeen, Washington</i> <i>január 1974 – jún 1979</i>	43
KAPITOLA 3	
Blbec mesiaca <i>Montesano, Washington</i> <i>júl 1979 – marec 1982</i>	59

KAPITOLA 4

Chlapec z konzervy párkov Prairie Belt _____ 69
Aberdeen, Washington
marec 1982 – marec 1983

KAPITOLA 5

Sila inštinktu _____ 87
Aberdeen, Washington
apríl 1984 – september 1986

KAPITOLA 6

Nemal som ho dosť rád _____ 105
Aberdeen, Washington
september 1986 – marec 1987

KAPITOLA 7

Soupy Sales v gatiach _____ 113
Raymond, Washington
marec 1987

KAPITOLA 8

Zase na škole _____ 121
Olympia, Washington
apríl 1987 – máj 1988

KAPITOLA 9

Privela ľudí _____ 139
Olympia, Washington
máj 1988 – február 1989

KAPITOLA 10

Ak zakážu rokenrol _____ 163
Olympia, Washington
február 1989 – september 1989

KAPITOLA 11

Bonbóny, šteniatka, láska _____ 179
Londýn
október 1989 – máj 1990

KAPITOLA 12

Tak ťa milujem _____ 193
Olympia, Washington
máj 1990 – december 1990

KAPITOLA 13

Knižnica Richarda Nixona _____ 209
Olympia, Washington
november 1990 – máj 1991

KAPITOLA 14

Páliť americké vlajky _____ 223
Olympia, Washington
máj 1991 – september 1991

KAPITOLA 15

Vždy keď som prehltol _____ 236
Seattle, Washington
september 1991 – október 1991

KAPITOLA 16

Umývajú si zuby _____ 251
Seattle, Washington
október 1991 – január 1992

KAPITOLA 17

Príšerka v hlave _____ 267
Los Angeles, Kalifornia
január 1992 – august 1992

KAPITOLA 18

Ružová voda, smrad plienok _____ 285
Los Angeles, Kalifornia
august 1992 – september 1992

KAPITOLA 19

Ten legendárny rozvod _____ 303
Seattle, Washington
september 1992 – január 1993

KAPITOLA 20

Rakva v tvare srdca _____ 317
Seattle, Washington
január 1993 – august 1993

KAPITOLA 21

Dôvod na úsmev _____ 312
Seattle, Washington
august 1993 – november 1993

KAPITOLA 22

Cobainova choroba _____ 347
Seattle, Washington
november 1993 – marec 1994

KAPITOLA 23

Ako Hamlet _____ 363
Seattle, Washington
marec 1994

KAPITOLA 24

Vlasy anjelika _____ 381
Los Angeles, Kalifornia – Seattle, Washington
30. marec – 6. apríl 1994

EPILÓG

Záhrobný svet Leonarda Cohena _____ <i>Seattle, Washington</i> <i>apríl 1994 – máj 1999</i>	397
Doslov k vydaniu z roku 2019 _____	409
Poznámky k zdrojom _____	419
PodĎakovanie _____	433

PREDHOVOR K VYDANIU Z ROKU 2019

Kurt Cobain zomrel ako dvadsaťsedemročný a v čase, keď píšem tento predhovor k vydaniu jeho životopisu v roku 2019, je už dvadsaťpäť rokov po smrti. Znamená to, že Kurt je mŕtvy už takmer rovnako dlho, ako bol nažive. Pripadá mi to skoro až nemožné: že žil tak krátko, že zomrel tak strašne a že od toho surrealistického dňa, keď sme sa prvýkrát dozvedeli o jeho samovražde, už uplynulo dvadsaťpäť rokov. Ja mám stále pocit, ako keby to bolo včera. Možno najneuveriteľnejšie a teraz rozhodne to najdôležitejšie na tom je, aký mala hudba Nirvany význam pre svet a aký vplyv má aj dva a pol desaťročia po Kurtovom odchode.

Kurt bol talentovaný v mnohých smeroch, ale dovolím si tvrdiť, že jeho najsilnejšou stránkou bolo textárstvo. Neprekvapuje ma, že jeho silné piesne majú poslucháčom a poslucháčkam stále čo povedať, lenže nie každý pesničkár alebo spevák sa stane ikonou. Za tých pár desaťročí, ba aj od prvého vydania tohto životopisu v roku 2001 sa Kurtova mýtická postava v sieni rocku iba zväčšila. Hudba Nirvany si naďalej nachádza nové trhy (moji kamaráti z grungeovej scény, hudobníci zo Seattlu mi svorne tvrdia, že v Južnej Amerike teraz kapela zažíva renesanciu a je populárnejšia než kdekoľvek inde) a zasahuje stále nové generácie.

Zdá sa, že Kurtov status rockovej legendy len rastie, a to aj medzi fanúšikmi, ktorí kapelu objavili už pred desiatkami rokov. Sčasti je to vďaka jeho mimoriadnym hudobným úspechom, ale podľa mňa to vyplýva aj z toho, že

odvtedy sa nenašlo veľa interpretov či interpretiek (alebo žiadny), u ktorých by sa stretávala podobná úroveň majstrovstva a charizmy. Skrátka, už ani tí potenciálni Kurtovia Cobainovia nie sú takí, akí bývali.

Možno som sa naivne domnieval, že sa objaví ďalšia kapela na čele s budúcou rockovou legendou tak ako Nirvana, prepíše pravidlá rokenrolu a príde s niečím podobne nezabudnuteľným ako *Smells Like Teen Spirit*. Lenže v mojej zbierke rokenrolových dosiek k ničomu takému nedošlo. Bezmála tri desaťročia po tom, čo prvýkrát vyšla, je *Teen Spirit* stále na vrchole môjho playlistu do auta. Je to skladba, ku ktorej sa vraciam vždy, keď to potrebujem poriadne rozfofrovať.

Skutočnosť, že nemáme nové rockové ikony, je aj dôsledkom obrovských zmien v technológiách a v tom, ako sa tvorí a distribuuje hudba. Kedysi to v hudobnom priemysle fungovalo tak, že kapela začínala v nezávislom vydavateľstve a potom prechádzala do veľkých vydavateľstiev. Tento starý systém zmizol. Macklemore, najpredávanejší muzikant zo Seattlu za posledných desať rokov, si hitový album vydal na vlastnom nezávislom labeli a dosiahol zisk, z ktorého väčšinu by mu za starých čias zhltla veľká nahrávacía spoločnosť. Za Kurtovej éry kapely vydávali single a epéčka, chodili na šnúry v dodávkach a vystupovali pred hŕstkami ľudí, ktorí sa o ich koncertoch dozvedali len vďaka letákom vylepeným po meste. Medzitým dúfali, že ak podpíšu zmluvu s veľkým vydavateľstvom, možno sa im nakoniec podarí preraziť. Pár takýchto učňovských rokov si odkrútil aj Kurt, keď sa cibril vo svojom remesle. Nirvana menila bubeníkov ako ponožky, nespočetnekrát hrala pred malým publikom a občas nemala ani na benzín do ďalšieho mesta.

Keď Kurt nebol na turné, nahrával kazety, lepil poštové známky na obálky s demokazetami a rozposielal ich hudobným vydavateľstvám. Tento trpký boj, keď ho vydavateľstvá jedno za druhým odmietali, zvädzal celé roky. Napokon sa ukázalo, že tieto strasti boli pre jeho umeleckú dráhu kľúčové. Keby Kurt dospel o dvadsať rokov neskôr a na internet by sa dostal záznam z toho katastrofálneho úplne prvého koncertu Nirvany, na ktorom sa priznal, že nepozná slová jednej z najslávnejších piesní od Led Zeppelin, na internete by ho vysmiali alebo odsúdili a predpokladám, že jeho kariéra by sa skončila ešte skôr, ako by sa začala.

Pozrite sa aj na odvrátenú stránku toľko ospevovaných streamovacích služieb, vďaka ktorým máme okamžitý prístup k veľkej väčšine rockovej hudby, aká bola kedy zaznamenaná. V príkrom rozpore s nimi mal Kurt prí-

stup k mimoriadne obmedzeným a zároveň náhodným umeleckým vplyvom. K hudbe sa dostával z troch hlavných zdrojov: z toho, čo počul v rádiu (a najviac mu sadla seattleská hardrocková stanica KISW); z toho, čo počul a videl na MTV; a z nahrávok, ktoré si buď kúpil, alebo mal od kamarátov. V roku 1991 mal len dvesto platní a jeho zbierka sa formovala náhodne podľa toho, či v nejakom garážovom výpredaji alebo bazári, kam zablúdil, našiel nejaké lacné albumy. V počiatkoch Nirvany nahral pre jednu kamarátku kazetu, kde bola hardcorová kapela Redd Kross aj poprock od Bay City Rollers, Knack a Beatles. Takýto playlist by nevymyslel žiadny algoritmus na Spotify. Nie je v tom totiž žiadna logika, ale ak sa započúvate do hudby Nirvany, v niektorých ohľadoch to dáva dokonalý zmysel.

Kurt Spotify nemal a pravdepodobne preto sa mohol sústrediť na nápady, ktoré mohol ukradnúť alebo pretaviť do svojho vlastného štýlu. Miloval Beatles, tých mu od útleho veku púšťali jeho príbuzní. Ale keď si začal kupovať vlastné platne, mohol si od nich dovoliť nanajvýš pár albumov. V zbierke mal len štyri: *Meet the Beatles!*, *A Hard Day's Night*, *Beatles '65* a *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band*. Vlastnil rovnaký počet detských albumov od Disneyho (a v zbierke boli aj iné, oveľa čudnejšie veci, napríklad hovorené gospelové kázne reverenda brata Granta s názvom *Ako reagovať na túžby srdca* a album s názvom *Popredný americký lovec z luku prezrádza svoje lovecké tajomstvá* od Freda Beara a športového hlásateľa Curta Gowdyho – viete si predstaviť, s akým potešením Kurt vytiahol tento skvost, aby ho pustil kamarátom).

Kurt nemal k dispozícii obrovský katalóg hudby Beatles (za samotnej existencie kapely vyšlo v USA až dvadsaťosem rôznych platní), ktorý si dnes na ajfón môže stiahnuť každý brooklynský hipster. Poznal len zlomok ich nahrávok. A dobre ich zúročil. Keď sa rozhodol, že sa prvýkrát pokúsi napísať čisto popovú pieseň, sadol si a dokola si prehrával *Meet the Beatles*. Zabrало to. V ten deň napísal skladbu *About a Girl*.

Tá jednoduchosť, ako mnohé na Kurtovi Cobainovi, bola svojím spôsobom geniálna.

Kurt žil v analógovom svete a práve svet analógových a fyzických nosičov bol odjakživa poznamenaný jeho takmer neustálou chudobou. Za byt v Olympii síce platil iba 137,50 dolára, ale málokedy sa mu podarilo zaplatiť včas. Preddigitálny svet kaziet s ponahrávanými skladbami, svet videore-

kordérov a použitých stolových hier, ktoré sa dali nájsť len v garážových výpredajoch (dávno pred eBayom), bol však ideálnou potravou pre Kurtovu múzu. Inšpiroval ho k výtvarnej tvorbe (maľbe a skiciam) a k skladaniu piesní. Peňazí navyše mal až v posledných dvoch rokoch života, keď sa stal slávnym. Až vtedy si mohol dovoliť luxus toho, že poslal svojich zamestnancov, nech mu nájdu priehľadné modely mužského a ženského tela a zvláštne glóbusy, ktoré zbieral.

Dospel v čase, keď aj taká jednoduchá vec ako telefonát priateľke z turné znamenala, že musí nájsť telefónny automat a mať peniaze na medzimestský hovor. V roku 1988 musel Kurt vhodiť do automatu štvrtáček, aby zavolať do miestnej univerzitnej rozhlasovej stanice a dal si zahrať prvý singel Nirvany. Ten singel tam priniesol on pár hodín pred telefonátom a snažil sa zamaskovať svoj hlas v domnienke, že sa dídžej nedovtipí, že si ho zjavne zaželel chalan, ktorý tam tú kazetu práve priniesol. Kazetu od neznámej kapely, ktorá nemohla mať žiadnych fanúšikov, aby si ju niekto dal takto zahrať na želanie. Dídžej Riz Rollins, ktorý ten singel vtedy pustil, prisahá, že si to pamätá dodnes, také nezvyčajné a zjavné to bolo.

V priebehu dvadsiatich piatich rokov Kurtova legenda rástla a ja som opakovane narážal na mylnú predstavu ľudí, ktorí v tom čase neboli v Seattli, ešte aj tých, ktorí si prečítali túto knihu. Predstavovali si, že komerčný potenciál Nirvany bol zrejmý od samého začiatku. To skrátka nie je pravda. Počas prvých dvoch rokov, čo Nirvana patrila pod Sub Pop, takmer nikto vo vydavateľstve ani na hudobnej scéne v Seattli nerátal s tým, že by práve Nirvana bola tá kapela zo severozápadu, ktorá prerazí. Zmenilo sa to, až keď dozrievala Kurtova múza a songy ako *Sliver* z roku 1990 ukázali, že má talent na chytľavé melódie. No ani vtedy sa nedalo hovoriť o úspechu zo dňa na deň. Kým sa dostavil úspech, Krist Novoselic a Kurt spolu hrali vyše šesť rokov s piatimi rôznymi bubeníkmi.

Pri písaní životopisu som sa vedome rozhodol, že sa budem venovať len čistej histórii a žiadne udalosti nebudem uvádzať v prvej osobe. Lenže pri niektorých udalostiach spomínaných v knihe som bol a niektoré potvrdzovali to hlavné: úspech Nirvany takmer každého prekvapil. Jedným z týchto podujatí bol krst albumu *Nevermind*, ktorý sa konal v Seattli v piatok 13. septembra 1991 (bolo to v piatok trinásteho, pretože Kurtovi sa páčila tá osudová symbolika). Párty sa konala v maličkom bare s názvom Re-bar (ktorý v Seattli posiatom amazoňáckymi mrakodrapmi prekvapivo fungu-

je dodnes). Ako je typické pre väčšinu promoakcií, na ktorých sa krstia albumy, značnú časť prítomných tvorili zamestnanci obchodov s platňami, ktorí sa prišli predovšetkým zadarmo najesť a napiť na účet hudobného vydavateľstva.

Bol tam aj Kurt a ostatní členovia Nirvany a hlavne on bol zo všetkej tej pozornosti celý nesvoj. V Re-bare bola staromódna fotobúdka, a keď som sa k nej priblížil, rozhrnul sa záves a vyšli traja členovia Nirvany. Akoby sa Kurt na vlastnej párty cítil príjemnejšie schovaný za závesom v búde namiesto toho, aby sa zhováral s ľuďmi, ktorí pracovali v obchodoch s platňami a ktorí mali onedlho propagovať jeho produkt.

Zarozprával som sa s Bruceom Pavittom a Jonathanom Ponemanom zo Sub Popu a s miestnym manažérom Tower Records (áno, v Kurtovom svete bol dnes už neexistujúci Tower najmocnejšou hudobnou sieťou, ktorá mala v moci rozhodnúť, či nejaký album vyjde alebo nie). Vtedy som bol redaktorom seattleského hudobného časopisu, toho istého, v ktorom mal Pavitt svoju rubriku Sub Pop niekoľko rokov pred tým, ako založil rovnomenné vydavateľstvo. Ponemana som poznal, pretože som navrhol obal albumu pre jeho kapelu Treeclimbers, ktorá vznikla, ešte než s Pavittom založili nahrávaciu spoločnosť. Jeden z tých dvoch zo Sub Popu, už si nepamätám kto, sa ma spýtal, koľko kópií albumu sa podľa mňa predá. „Stotisíc,“ odpovedal som. Bola to prudko optimistická predpoveď, akú by ste počuli len od redaktora miestneho hudobného časopisu, ktorý bol fanúšikom tímu z rodného mesta. Dvestotisíc nosičov sa rok predtým podarilo predáť Sonic Youth a v tom čase sa to považovalo za komerčný strop pre ktorúkoľvek alternatívnu rockovú skupinu.

V tej chvíli okolo nás prechádzal Kurt a pri tejto predpovedi zdvihol obočie. Týmto zmyslom pre humor bol známy – Kurt bol totiž oveľa čulejší, než by si mnohí predstavovali. Bol vtipný a vtipné bolo aj toto gesto, ale zas aj tá moja predpoveď bola pritiahnutá za vlasy a mohli sa na nej zasmiať všetci. Ten druhý zo Sub Popu kontroval: „Ja si myslím, že sa predá aj viac.“ Kurt zdvihol aj druhé obočie. Sub Pop vlastnil podiel z *Nevermind*, aj keď nevyšiel pod ich hlavičkou, lebo Nirvana podpísala zmluvu z DGC Records. Táto skutočnosť podporuje aj moje tvrdenie, že nikto nepredpokladal ich slávu: ak by totiž boli v Sub Pope presvedčení, že Nirvana má potenciál predáť niekoľko miliónov platní, určite by ich nenechali odísť. To isté sa dá povedať aj o ďalších šiestich veľkých vydavateľstvách, ktoré sa o kapelu

uchádzali. DGC, ktoré túto malú dražobnú bitku o kapelu vyhralo, pôvodne vylikovalo len 46 251 kusov albumu. Počet vyrobených cédečiek alebo kaziet naznačuje, že ani v DGC si nemysleli, že majú v rukách obrovský hit, pretože by ich v prvom rade vyrobili viac. *Smells Like Teen Spirit* už bola vlastne vonku ako singel a spočiatku sa v hitparádach neumiestnila (hitom sa stala až po tom, ako ju MTV zaradila do rotácie v októbri 1991, keď vystrelila na vrchol rebríčkov).

Kurtovi a zvyšným členom Nirvany asi začalo byť trápne, ako šéfovia hudobného priemyslu fantazirujú o ich úspechu, a tak sa v Re-bare čoskoro začali ohadzovať jedlom. V priebehu pár minút ich vyhodili z krstu vlastného albumu.

O tri dni nato hrala Nirvana v predajni Beehive Records a po koncerte mala rozdávať autogramy. Aj táto akcia svedčila o tom, že nikto v Seattli ani nikde inde nečakal takú návštevnosť. Konala sa v obchode s platňami, do ktorého sa zmestilo asi sto ľudí, a na rozdiel od párty v Re-bare mohol prísť ktokoľvek, aj mladiství. Dorazil som a zbadal blázinca, vnútri už bolo pár stoviek deciek. Bolo ich toľko, že sa tlačili na veľké okná, ktoré vyzerali, že sa pod náporom masy ľudí prevalia.

Keď som sa snažil pretlačiť dnu, narazil som na členov Soundgarden, ktorí boli práve na odchode. „Kam idete?“ spýtal som sa. V tom čase boli v Seattli oveľa populárnejšou kapelou ako Nirvana a tri roky predtým vydali debutový album vo veľkej nahrávacej spoločnosti. Na jeseň im mal vyjsť ďalší a očakávalo sa, že bude komerčne úspešnejší ako ten od Nirvany. Tá bola vnímaná ako alternatívnejšia kapela ďalej od stredného prúdu.

„Je to tam strašný bordel,“ vyhlásil Chris Cornell. „Hluk, dusno a milión ľudí.“ Cornell – ktorý trpel rovnakými problémami ako Kurt (závislosť od drog, depresia) a, čo ma veľmi mrzí, v roku 2017 spáchal samovraždu – povedal, že sa tam niekomu niečo stane. „Už sme ich videli a uvidíme ich znovu.“ Tento postoj odrážal to, čo si všetci v Seattli v tom čase o Nirvane mysleli. Vydajú album vo veľkom vydavateľstve, ale stále budú „naši“, a aj keby sa presadili, pre hocijakú progresívnu seattleskú kapelu existovala prirodzená hranica slávy mimo tohto mesta (aj keď z technického hľadiska bola Nirvana skôr kapelou z Olympie ako zo Seattlu). Vraj bude ešte ďalších iks koncertov Nirvany a príležitostí zastihnúť ich u nás.

„Ideme na pivo naproti do Blue Moon,“ oznámil Kim Thayil zo Sound-

garden. „Uvidíme ich na ďalšom konciku.“ Obe kapely už spolu hrali minimálne na jednom benefičnom koncerte a mali kamarátske vzťahy (Kurt často vystupoval v tričku Soundgarden, naopak to však neplatilo – aj to vypovedá o tom, aké bolo v tom čase poradie). Približne vtedy zakvílila Kurtova gitara a zdalo sa, že sa okná pod náporom ľudí a zvuku každú chvíľu vyvalia.

Soundgarden odišli. Išiel som tiež. O osem dní nato vyšiel *Nevermind*. O dva mesiace sa z *Teen Spirit* stal hit.

Pohľad na Kurtovu smrť a jeho ikonický status často skresľuje aj to, ako ľudia vnímajú rýchlosť diania po konkrétnom okamihu v čase. Vydanie albumu *Nevermind* a Kurtovu samovraždu delilo len 924 dní. To je mimoriadne krátke obdobie slávy – je to menej ako tisíc dní.

Búrlivý život rokenrolových hviezd často znamenal skoršiu úmrtnosť. To je jeden z dôvodov, prečo Kurtova smrť v dvadsiatich siedmich znovu upriamila pozornosť na to, že Jimi Hendrix, Jim Morrison a Janis Joplin zomreli v rovnakom veku. Všetky tri legendy zo 60. rokov sa tešili úmerne dlhšiemu obdobiu slávy než Kurt, ktorého raketový vzostup a pád sú v podstate bezprecedentné.

Najviac sa Kurtovi priblížil Hendrix, o ktorom som písal tiež – pred smrťou si zažil slávu iba zhruba 1 200 dní. Okrem rovnakého veku úmrtia medzi nimi existovalo veľa ďalších paralel. Obaja boli gitaristi laváci, obaja mali problémové detstvo, obaja boli z rozvedeného manželstva, obaja vydali tri štúdiové albumy, viedli trojčlenné kapely a obaja sú navždy spojení so Seattlom (Jimi sa tam narodil, Kurt zomrel). Obaja po tom, ako sa stali slávnymi, odohrali v Seattli len niekoľko koncertov (väčšinou na tých istých miestach – Seattle Center Coliseum a Mercer Arena), obaja sa v detstve cítili ako vyvrheli (Jimi pre chudobu a rasu, Kurt pre chudobu a triedu) a obaja mali smútočné obrady v Seattle Center.

Kurt sa dobre orientoval v dejinách rocku a bol Hendrixovým fanúšikom. Mylne sa však domnieval, že Hendrix spáchal samovraždu (Jimi takmer určite zomrel na neúmyselné predávkovanie alkoholom zmiešaným s neznámym liekom na spanie). Občas mi víťalo v hlave, či tento omyl nejako neprilial olej do Kurtovho vnútorného zápasu. Ako keby mal pocit, že je to nezvratný osud. O samovraždách toho viem po tejto knihe pomerne veľa (šťasti sa o tom zmieňujem v novej záverečnej kapitole), takže viem aj

to, že prikladať nadmernú pozornosť hocijakej skutočnosti v mysli samovraha nie je veľmi rozumné. Duševná choroba je totiž symfónia narušeného myslenia. Ale ak vás to zaujíma, Kurtova zbierka platní obsahovala presne štyri albumy Jimiho Hendrixa: *Are You Experienced?*, *Band of Gypsys*, *Monterey International Pop Festival* a bootleg s názvom *Birth of Success* z čias, keď Hendrix spolupracoval s Curtisom Knightom.

Myšlienka „jubilejného“ vydania akéhokoľvek životopisu viazaného na dátum úmrtia historickej osobnosti sa upína skôr na jej smrť než na jej príchod na svet (Kurtove narodeniny, 20. február, aspoň nie sú ďaleko od dátumu jeho smrti). No predsa len je na okamihu, keď stratíme človeka, čosi zvláštne, a či už bol slávny, alebo nie, zarýva sa nám do pamäti tak ako žiadny iný dátum. Graceland, usadlosť, kde žil i zomrel Elvis Presley, som prvýkrát navštívil na výročie jeho smrti. Keď som v tento slávnostný deň prechádzal okolo Elvisovho hrobu spolu s ďalšími tisíckami priaznivcov, tá chvíľa mi pripadala strašidelná a zároveň významná – akoby získala na váhe, ktorú by nemala, keby som prišiel o deň skôr.

Kurt takýto hrob nemá. Najbližšie k hrobu má park vedľa domu v Seattli, v ktorom zomrel. Jedna lavička sa tam zmenila na akýsi náhrobný kameň. Je popísaná grafitmi, odkazmi a obklopujú ju darčeky od fanúšikov. Vždy keď som po Kurtovej smrti k lavičke zašiel, boli tam kvety. Aj to okrem iného svedčí o tom, že jeho sláva siaha ďaleko za hranicu tisíc dní. No či už som v tom parku, alebo nie, piateho apríla ma vždy pichne pri srdci tak ako žiadny iný deň toho mesiaca.

Žialime, ale umenie si žije ďalej vlastným životom, prekračuje generácie a sú mu ukradnuté nejaké počty dní. Vzhľadom na to, čím všetkým si Kurt prešiel a ako s týmito okolnosťami naložil, mi jeho život prehovára do duše. Podarilo sa mu pretvoriť bolesť do umenia v podobe hudby a to nepochybne stojí za obdiv, či už ste jeho tvorbu mali radi, alebo nie.

A v tom mi je dodnes v mnohom vzorom.

Charles R. Cross
apríl 2019